

Kolegialna hospitacija v vrtcu: od izvira do morja

Andreja Štemberger Turkovič, diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok,
Vrtec Jožefe Maslo Ilirska Bistrica

V prispevku predstavljam izvedbo kolegialne hospitacije pri dejavnosti Od izvira do morja. Pomembno je, da otrokom nudimo različne možnosti za raziskovanje, eksperimentiranje, da jim pustimo raziskovati z vsemi čutili. Opisala bom primer kolegialne hospitacije. Izpostavila bom pogovor po izvedeni dejavnosti ter pogled vzgojitelja na kolegialno hospitacijo.

Uvod

V vrtcu Jožefe Maslo Ilirska Bistrica smo bili od leta 2017 do leta 2022 vključeni v projekt NA-MA POTI. V okviru projekta smo izvajali različne naravoslovne ter matematične dejavnosti. V skupini Veveričke, kjer so bili otroci stari od pet do šest let, smo izvedli kolegialno hospitacijo.

Pri kolegialnih hospitacijah gre za opazovanje, pri katerem učitelja opazuje drug učitelj, ponavadi prijatelj (Tomić 2002, 123). Tomić poudarja, da se učitelji največ naučijo drug od drugega in od kolegov učiteljev lažje sprejmejo kritične pripombe (prav tam).

Kolegialne hospitacije, ki jih spodbujamo v kontekstu učenja drug od drugega v učečih se skupnostih, imajo za cilj učenje slehernega vključenega, ne glede na to, ali je v vlogi opazovalca ali v vlogi opazovanega učitelja/vzgojitelja, in ne glede na to, v kateri fazi kariernega razvoja je posameznik (Skvarč 2022, 100).

Kolegialne hospitacije so ena izmed raznolikih dejavnosti, ki jih izvajajo strokovni delavci z namenom skupnega učenja v učeči se skupnosti (poleg npr. skupnega študija literature, predstavitev primerov prakse, strokovnih pogovorov ...). Pri kolegialnih hospitacijah je opazovanje pouka le ena izmed faz v celotnem procesu; opazovanje je metoda zbiranja dokazov v praksi (dejstev, argumentov), ki služijo kot osnova za strokovne pogovore, usmerjene v razreševanje dilem, odprtih vprašanj ali strokovnih izzivov. Za profesionalni razvoj učiteljev/vzgojiteljev so bolj od samega pouka pomembni strokovni pogovori, ki sledijo opazovanju. (Skvarč 2022, 100–101)

Predstavitve dejavnosti

V mesecu marcu smo spoznavali pot vode od izvira do morja. Otrokom smo pripravili različne dejavnosti. Upoštevali smo vsa področja kurikulu, prednostno področje pa je bila narava.

V mestni knjižnici Maksa Samsa Ilirska Bistrica smo poiskali različne vire, ki so nam pomagali odkrivati pot vode. Prebirali, ogledovali smo si različne naravoslovne knjige. Spoznavali smo pesmi o vodi, ki so bile vezane na naš kraj (npr. *Teče, teče bistra voda*). Veliko smo tudi likovno ustvarjali, podoživljali zvok vode ter se gibalno izražali. Obiskali smo vodarno Ilirska Bistrica. Projekt smo zaključili tako, da smo se podali na izlet v Krajinski park Sečoveljske soline. Nazadnje smo izdelali še maketo iz odpadne embalaže, ki je prikazovala pot vode od izvira do morja.

Podrobneje bom opisala naravoslovno dejavnost, pri kateri smo izvedli kolegialno hospitacijo. Hospitirala me je diplomirana vzgojiteljica iz sosednjega oddelka.

V dejavnosti, ki sem jo izvajala, sem sledila dvema globalnima ciljema, to sta:

- doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih,
- spoznavanje snovi (vode).

Z izvedbo načrtovanih dejavnosti sem želela, da otroci:

- odkrijejo in spoznajo lastnosti vode in drugih snovi ter jih med seboj primerjajo,
- odkrivajo in spoznavajo vodo v različnih pojavnih oblikah, spoznavajo izhlapevanje in taljenje ledu,
- razlikujejo med sladko vodo in njenimi oblikami ter slano vodo.

Želela sem tudi doseči, da se otroci sprostijo in umirijo ob instrumentalni skladbi. To so bili operativni cilji dejavnosti, ki so se navezovali tako na vsebino kot na proces.

Potek dejavnosti

V **uvodnem delu** so otroci prisluhnili mojemu pripovedovanju zgodbe Tikica in Toka na potepu po podzemlju.

Sledil je pogovor o vsebini zgodbe (Kje se je začel potep kapljic? Kam so potovale, kako? Kje sta pristali? Kam sta se odpravili? Kdo je jokal, zakaj?).

Z usmerjenim pogovorom smo uresničevali prvi podgradnik naravoslovne pismenosti, ki se osredotoča na to, da otrok priključuje, povezuje in uporablja naravoslovno znanje za opis/razlago pojavov z uporabo strokovnega besedišča (Bačnik in sod. 2022).

V **glavnem delu** smo otroke razdelili v dve skupini. Skupini sta se tudi zamenjali. Izvedli smo različne poizkuse z vodo. Z vsemi spodaj opisanimi dejavnostmi smo uresničevali podgradnik naravoslovne pismenosti (2.3), pri katerem otroci oblikujejo ustrezne napovedi/hipoteze (Bačnik in sod. 2022).

Sladka in slana voda

Potrebovali smo: dva kozarca, led, vodo, sol, jedilno barvo, žlico

V prvi kozarec smo nalili vodo. Otroke smo vprašali, kaj se zgodi, če v vodo damo led. Njihova hipoteza je bila soglasna, in sicer, da bo led plaval. Nato smo v kozarec z vodo dali kocko ledu in preverili, ali so bile naše napovedi pravilne ali napačne. Vprašali smo jih, kaj se zgodi, če v vodo kanemo nekaj kapljic modre jedilne barve.

Postavili so naslednje hipoteze, da bo barva potonila na dno in da se bo voda obarvala v modro. S poizkusom smo nato preverili, ali so imeli prav.

V drugi kozarec smo dali žlico soli in vodo ter pomešali. Otroke smo ravno tako vprašali, kaj se zgodi, če v vodo damo led, ter kaj se zgodi, če v vodo

kanemo nekaj kapljic modre jedilne barve. Hipoteza otrok je bila, da bo led plaval ter da bo barvilo potonilo na dno. S poizkusom smo spoznali, da led res plava, barvilo pa ni potonilo na dno.

Spoznavamo agregatna stanja vode

Potrebovali smo: kocke ledu, vodo, indukcijsko ploščo, lonec

Na mizo smo postavili ledene kocke, vodo. Pogovorili smo se. Otroci so prepoznali tako led kot vodo. Povedali so, da led nastane, če damo vodo v »škrinjo«. Vprašali smo jih, kako nastane led v naravi. Dobili smo odgovor dečka, da voda zmrzne, ko je zunaj zelo mraz, pod nullo.

Sledil je prikaz plinastega stanja vode. V lonec smo dali vodo, prižgali indukcijsko ploščo. Vprašali smo jih, kaj mislijo, da se bo zgodilo. Otroci so postavili naslednje hipoteze: ne vem, kaj se bo zgodilo, kadilo se bo, mehurčki bodo nastali, isto kot doma, ko mama pašto kuha, voda bo vrela. Sledila je izvedba poizkusa ter spoznanje, ali so bile njihove hipoteze ustrezne.

Vodni krog

Potrebovali smo: večjo stekleno skledo, manjšo stekleno posodico, plastično folijo, nekaj kock ledu, vročo vodo

V večjo skledo smo nalili vročo vodo. V sredino smo postavili manjšo stekleno posodico. Večjo skledo smo prekriili s plastično folijo. Na folijo smo položili led. Otroke smo vprašali, kaj mislijo, da se bo zgodilo. Hipoteze otrok so bile, da se bo nekaj zgodilo, ne vem, kaj, vse se bo orosilo, led se bo stalil. S poizkusom smo preverili, ali so imeli prav. Po končanem poizkusu se je oglasila deklica, ki je rekla, zgodilo se je isto, kot Tikici in Toki.

Filtracija vode

Potrebovali smo: 2 posodi, pesek, papirnate brisače, škarje, čist kozarec, lijak, lepilni trak, vodo, suspenzijo blata

Z otroki smo naredili papirnat stožec in ga dali v lijak. Lijak smo dali v čist kozarec. Napolnili smo ga s čistim peskom. Otroke smo vprašali, kaj se zgodi, če v lij zlijemo suspenzijo blata. Otroci so napovedali, da bo voda prišla po filtraciji povsem čista. Lahko jo bomo

pili, je rekla deklica. Le dva dečka sta napovedala, da bo voda malo bolj čista, ampak mislim, da ne za pit. Tudi tokrat smo s poizkusom preverili njihove hipoteze. Deček je povedal, da smo filtracijo vode že videli v vodarni, ampak da so tam imeli drugačne filtre.

Tu smo poleg podgradnika, pri katerem otroci oblikujejo napovedi/hipoteze, uresničevali tudi podgradnik 1.3, pri katerem so otroci prepoznali, uporabljali in ustvarjali razlage pojavov, ki vključujejo različne prikaze (Bačnik in sod. 2022).

V **zaključnem delu** sta se obe skupini združili. V telovadnici smo se ulegli na tla in prisluhnili sproščujoči glasbi z zvoki narave.

Tako smo uresničevali podgradnik naravoslovne pismenosti 1.3.1, po katerem naj zna otrok v naravi poiskati vire navdiha in dobrega počutja (Bačnik in sod. 2022).

Izvedba kolegialne hospitacije

Pri izvedbi kolegialne hospitacije smo sledili trem fazam (Skvarč 2022, 102):

1. pogovor, namenjen pripravi na hospitacije;
2. opazovanje pouka;
3. pogovor, namenjen analizi opažanj in razmisleku o tem, kaj smo se naučili.

V podporo pri izvedbi kolegialnih hospitacij so nam bili protokoli za:

- refleksijo dosedanjih izkušenj in ozaveščanje stališč o kolegialnih hospitacijah (preden tim začne kolegialne hospitacije),
- pripravo na kolegialno hospitacijo,
- pogovor po opazovanju pouka. (Skvarč in Bone 2022, 105)

Sama sem imela jasno opredeljene cilje hospitacije. S celotno pripravo na dejavnost je bila seznanjena tudi vzgojiteljica, opazovalka hospitacije. Dogovorili sva se, da bo za opazovanje uporabila Pripomoček za opazovanje dejavnosti v vrtcu (NA-MA POTI). Sledila je izvedba kolegialne hospitacije. Nato pa še strokovna razprava vzgojiteljice ter vzgojiteljice, ki je hospitirala.

Pogovor po opazovanju dejavnosti

Vzgojiteljica, ki je hospitirala, je pohvalila aktivno vlogo vseh otrok. Otroci so izražali radovednost, odgovarjali so na zastavljena vprašanja, ki so bila odprtega tipa. Postavljali ter preverjali so hipoteze, informacije iskali tudi v knjigah. Vzgojiteljeve informacije so bile sprotne. Upoštevane so bile predhodne izkušnje otrok. Aktivna vloga otrok se je kazala tudi, ko so aktivno sodelovali pri poizkusih (npr. nalaganje peska).

Izpostavila je, da sem upoštevala individualne razlike med otroki in jim, če je bilo potrebno, vprašanje tudi poenostavila. Priložnost za sodelovanje so imeli tudi bolj tihi otroci. Smiselna je bila delitev v dve skupini, saj so bili tako vsi otroci opaženi, tudi tisti bolj tihi.

Opazila je pozitivne interakcije med vzgojiteljico in otroki. Otroci so medsebojno komunicirali ter se učili drug od drugega. Izpostavila je, da sem uporabljala naravoslovne izraze, da sem razložila pomen besed ter postopkov. Število poizkusov je bilo zadostno.

Dokazi o procesu učenja so nastajali z dokumentiranjem in s fotografiranjem dejavnosti. Otroci so povratne informacije dobivali s konkretnim poizkusom ali s pomočjo knjige.

Vzgojiteljica, ki je hospitirala, je izpostavila spodbudno učno okolje v igralnici. Predlagala je tudi izboljšavo, da bi dejavnost, ki se je izvajala zunaj, izvedli naslednji dan. Izpostavila je moteče faktorje, in sicer sonce ter mlajše otroke, ki so odhajali na sprehod.

Pogled vzgojiteljice na kolegialno hospitacijo

Prvič sem kolegialno hospitacijo izvedla po protokolu. Izvedla sem jo z namenom izboljšanja lastne pedagoške prakse. Izziv pri načrtovanju so mi predstavljali podgradniki naravoslovne dejavnosti, saj sem se z njimi srečala prvič. Pripravo na kolegialno hospitacijo sem tako skrbno načrtovala.

Povratna informacija vzgojiteljice, ki me je hospitirala, me je spodbudila k razmišljanju o dejavnosti. Pridobila sem spoznanje, kako lahko še boljše načrtujem dejavnost v oddelku, kaj lahko pri svojem delu spremenim in kako lahko dejavnost še nadgradim.

Sklep

Kolegialna hospitacija predstavlja obliko medsebojnega učenja in prenos dobre prakse med sodelavci. Pomembno se mi zdi, da je povratna informacija tistega, ki hospitira, podana iskreno. Tako bomo lahko prispevali h kakovosti dela v vrtcu, obenem pa bomo poskrbeli za vzgojiteljev osebni ter profesionalni razvoj.

Literatura

- Esenko, I. (2015): *Vode*. Ljubljana: Okaši.
- Kurikulum za vrtce* (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Tomič, A. (2002): *Spremljanje pouka*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Bačnik, A., Slavič, S., Bah Berglez, E., Eršte, S., Golob, N., Gostinčar-Blagotinšek, A., Hajdinjak, M., Hartman, S., Ivančič, G., Kljajič, S., Majer Kovarčič, J., Mohorič, A., Moravec, B., Novak, N., Pavlin, J., Repnik, R., & Vičič, T. (2022). *Naravoslovna pismenost: opredelitev in gradniki*. Zavod RS za šolstvo. Dostopno na <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-I2W1U1WA>, 14. 2. 2023.
- Skvarč, M. (2022): »Moč kolegialnih hospitacij«. V: Bone, J., & Mršnik, S. (2022). *Opazovati, povezovati, sodelovati, učiti se drug od drugega: pomen kolegialnih hospitacij, mreženj in delovanja projektnih timov za razvojno delovanje vrtca in šole*. Zavod RS za šolstvo. Dostopno na <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-030095VN>, 14. 2. 2023.
- Skvarč, M. in Bone, J. (2022). »Protokoli«. V: Bone, J., & Mršnik, S. (2022). *Opazovati, povezovati, sodelovati, učiti se drug od drugega: pomen kolegialnih hospitacij, mreženj in delovanja projektnih timov za razvojno delovanje vrtca in šole*. Zavod RS za šolstvo. Dostopno na <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-030095VN>, 14. 2. 2023.

ARHEOIGRA

Zaigrajte z nami in skupaj poiščimo
arheološke predmete na razstavi
Bela krajina v odsevu sedmih tisočletij.

BMM

BELOKRANJSKI MUZEJ METLIKA
BELA KRAJINA MUSEUM METLIKA

je družabna igra, ki služi kot učni pripomoček pri spoznavanju **arheoloških dob in predmetov**, ki so jih arheologi našli pri izkopavanjih v **Beli krajini**.

belokranjski-muzej.si